

**Istraživanje prevalencije HIV-a, hepatitisa
C i rizičnih ponašanja kod osoba koje
injektiraju droge u Hrvatskoj, 2021.-2022.**

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar”
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
8. prosinca 2021.

- ▶ **Prof.dr.sc. Ivana Božičević**
- ▶ **Medicinski fakultet**

- ▶ na Medicinskom fakultetu u Zagrebu od 2000. godine vodi Suradni centar SZO za praćenje epidemije HIV-a, dok je radila i na epidemiološkim istraživanjima i prevenciji HIV-a za SZO i druge agencije UN-a u preko 20 zemalja Afrike, Bliskog Istoka i Istočne Europe.
- ▶ Doktorirala je 2005. godine na javnom zdravstvu na London School of Hygiene and Tropical Medicine, University of London, a javno zdravstvo specijalizirala 2008. godine

Sadržaj prezentacije

- ▶ Predstavljanje Protokola
- ▶ Suradne institucije i financiranje
- ▶ Metode RDS istraživanja
- ▶ Koraci provedbe
- ▶ Rezultati prethodnog vala
- ▶ Plan provedbe u 2022. godini

Bio-bihevioralno istraživanje metodom uzorkovanja upravljanog ispitanicima kod osoba koje injektiraju droge (OID)

Za cilj ima za procijeniti:

- ▶ prevalenciju infekcije HIV-om
- ▶ prevalenciju infekcije HCV-om
- ▶ učestalost rizičnih i protektivnih ponašanja
- ▶ pokrivenost OID-a zdravstvenim programima

FINANCIRANJE PROJEKTA

- ▶ HZJZ - Služba za suzbijanje zlouporabe droga
- ▶ Europski centar za praćenje droge i ovisnosti o drogama (EMCDDA)

NOSITELJ ISTRAŽIVANJA:

- ▶ Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Suradne institucije

- ▶ Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- ▶ Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar”, Medicinski fakultet
- ▶ Nastavni zavod za javno zdravstvo „Andrija Štampar”, Zagreb
- ▶ Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Split
- ▶ Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, Rijeka
- ▶ Udruga Hrvatski Crveni križ, Zagreb
- ▶ Udruga Help, Splita
- ▶ Udruga Terra, Rijeka
- ▶ Udruga LET, Zagreb

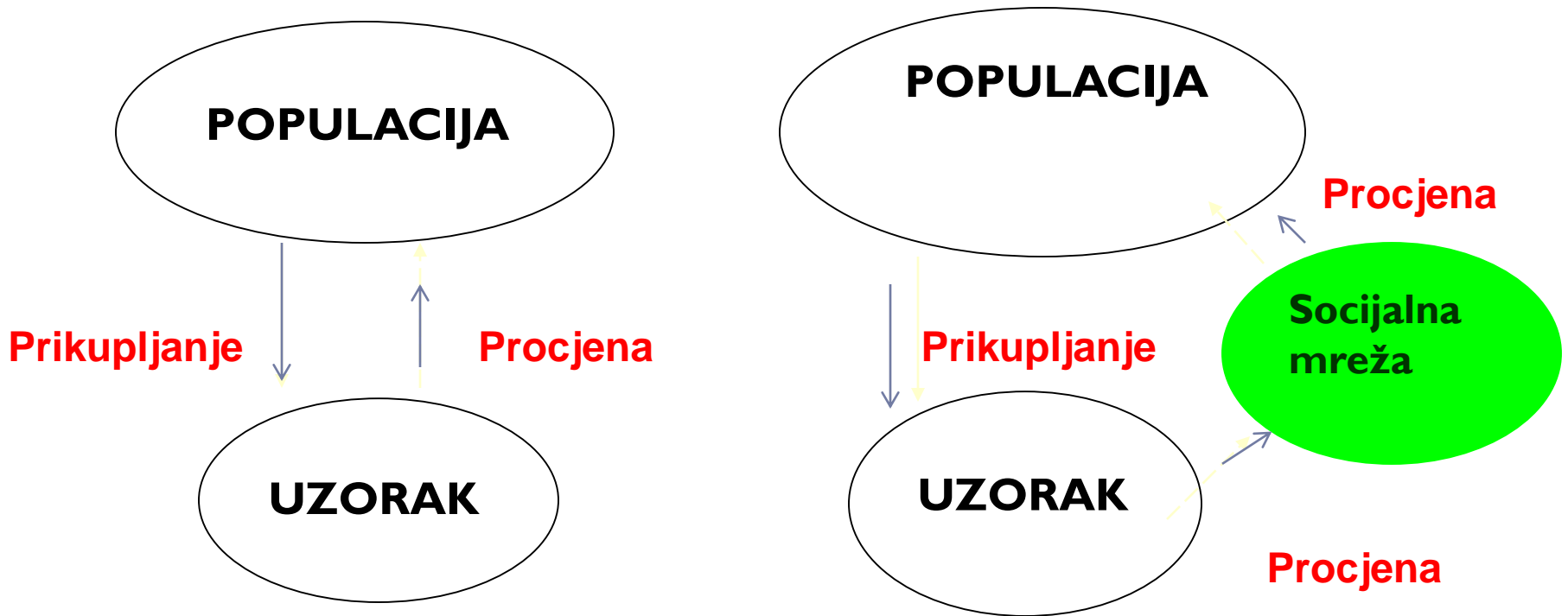

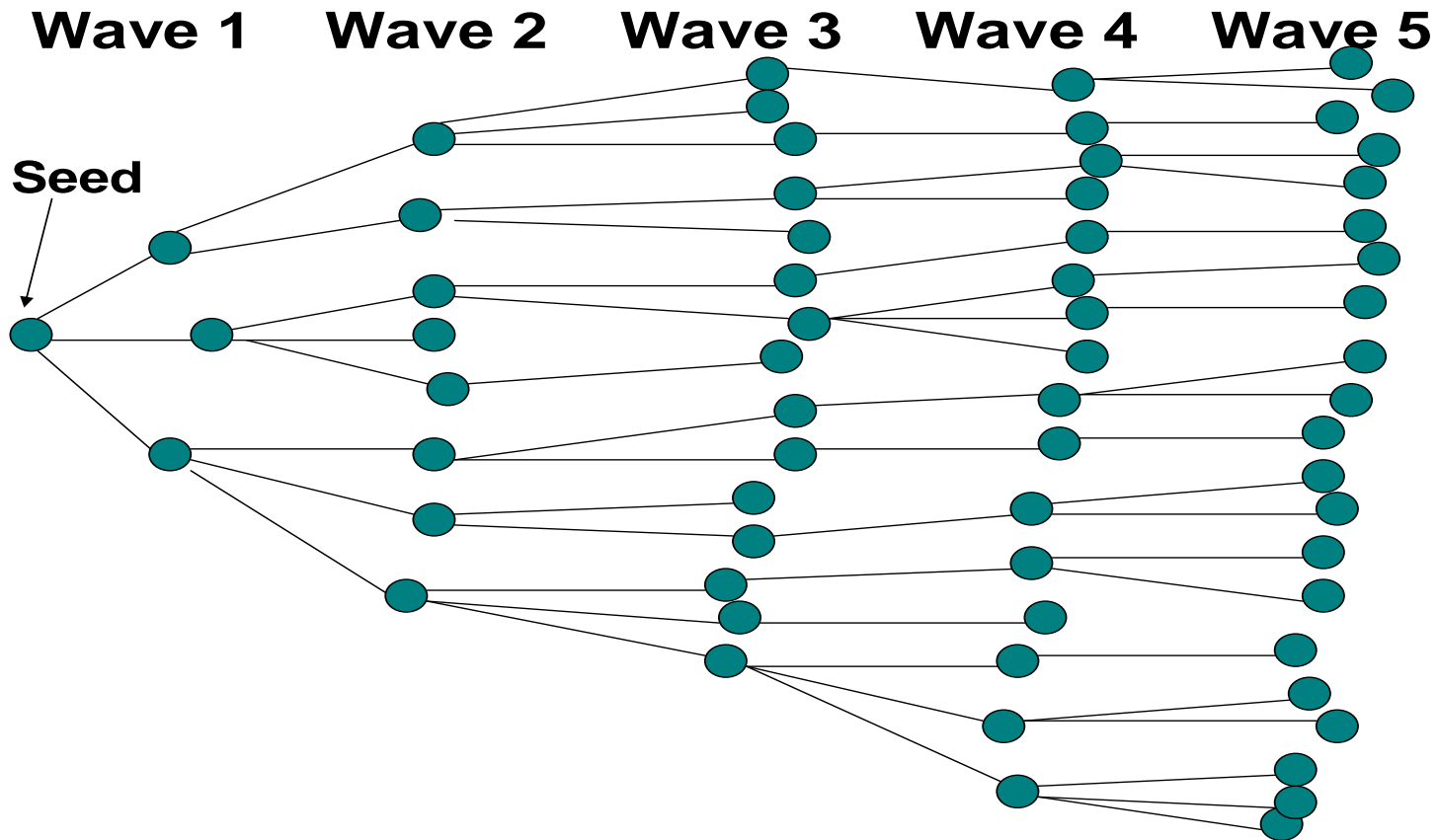
Metode

- ▶ RDS metoda (iz. engl. *Respondent Driven Sampling*)
- ▶ OID koje sudjeluju u istraživanju regrutiraju druge OID koje poznaju (dio su njihovih društvenih mreža).
- ▶ Navedena metoda je učinkovita za uzorkovanje stigmatiziranih i marginaliziranih društvenih skupina koje su teško dostupne uobičajenim istraživačkim metodama uzorkovanja.
- ▶ Probabilistička metoda jer **možemo generalizirati** dobivene rezultate **na razinu populacije** u određenom području

Tradicionalno probabilističko uzorkovanje i RDS

Osobe koje se uključe u istraživanje međusobno su povezane kuponima koji imaju jedinstveni identifikacijski broj

Kriteriji za uključenje ispitanika u studiju

- ▶ Osoba muškog ili ženskog spola ≥ 18 godina.
- ▶ Injektirala je drogu u nemedicinske svrhe u posljednjih 30 dana.
- ▶ Živi barem 12 mjeseci u gradu u kojemu se istraživanje provodi.
- ▶ Sposobna je dati informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju.
- ▶ Posjeduje ispravan i važeći kupon za uključenje u studiju

Što je uključilo istraživanje?

- ▶ Testiranje na HIV i HCV
- ▶ Prikupljanje bihevioralnih podataka putem upitnika
 1. Sociodemografski podaci
 2. Boravak i uporaba droga u zatvoru
 3. Znanje i stavovi o HIV-u i HCV-u
 4. Uporaba droga
 5. Predoziranje opijatima i ostalim drogama
 6. Uporaba opreme za injektiranje
 7. Liječenje od ovisnosti o opijatima
 8. Seksualno ponašanje
 9. Prijašnje testiranje na HIV i hepatitis
 10. Procjena veličine mreže

Testiranje na HIV i hepatitis C

- ▶ Koristit će se brzi testovi
- ▶ Onima s pozitivnim/ reaktivnim rezultatima će se savjetovati da se jave na daljnju obradu kod svog liječnika obiteljske medicine

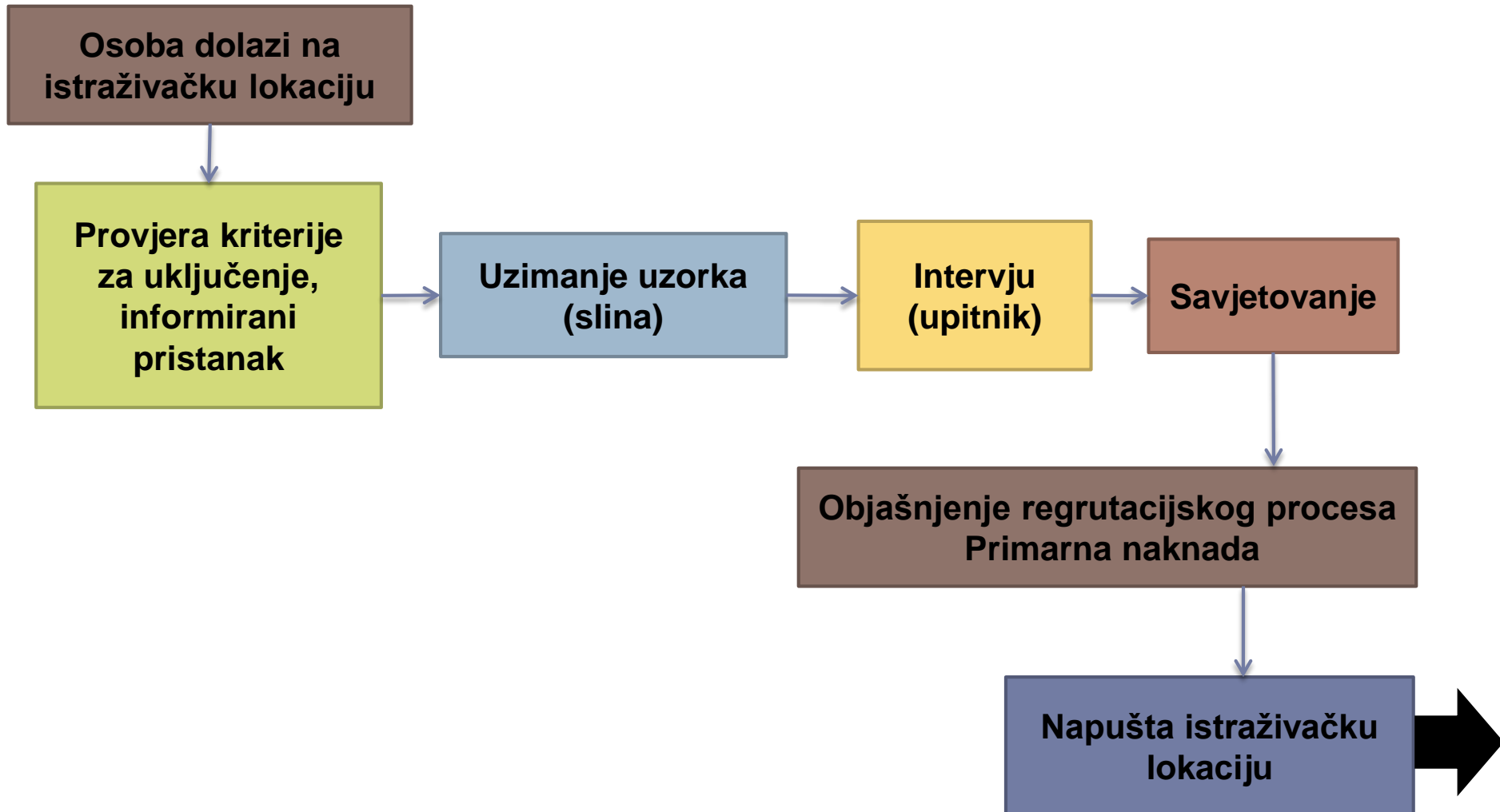
Za sudjelovanje u istraživanju ispitanici dobivaju:

- ▶ Primarnu naknadu: Bon za supermarket u protuvrijednosti od 100 HRK
- ▶ Sekundarnu naknadu: Bon za supermarket u protuvrijednosti od 50 HRK (za svakog onoga kojeg uključe, a on/ona završi sve korake istraživanja)
- ▶ Po sekundarnu naknadu ispitanici dolaze 2 tjedna nakon sudjelovanja u istraživanju

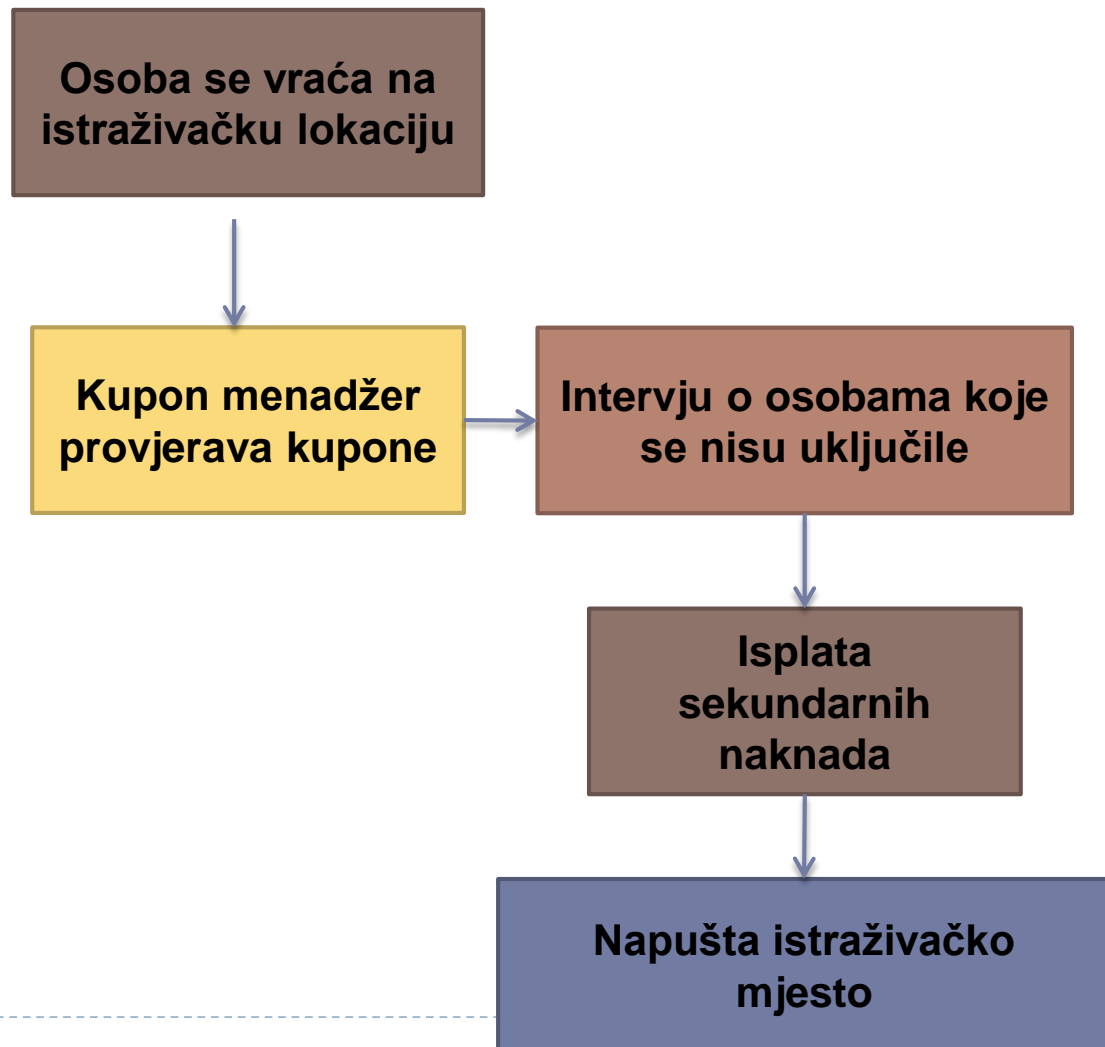
KORACI NA ISTRAŽIVAČKOM MJESTU

Prvi dolazak (brzi test)

KORACI NA ISTRAŽIVAČKOM MJESTU

Drugi dolazak

OSOBLJE NA ISTRAŽIVAČKOM MJESTU

Voditelj/ica istraživačkog mjesta (po potrebi pomoćni anketar)

- Nadgleda istraživačko mjesto, provjerava kriterije uključenja, traži informirani pristanak, upućuje u daljnje korake, izvještava koordinate...

Anketar

- Zadužen/a je za bihevioralni upitnik, upitnik o veličini mreže i formular o odbijanju sudjelovanja

Savjetnik/ica

- Provodi savjetovanje prije testiranja, testiranje brzim testovima, savjetovanje nakon testiranja i upućivanje u slučaju reaktivnog nalaza brzog testa

Kupon menadžer/ica

- Objašnjava proces podjele kupona, izdaje kupone za sudjelovanje i bonove (naknade) nadzire distribuciju kupona, uprava evidencijskom bazom kupona

Analiza podataka

- ▶ RDS Analyst program – univarijatna i bivarijatna analiza podataka
 - ▶ Program ponderira podatke na temelju procjene povezanosti među ispitanicima i podataka o veličini socijalne mreže svakog ispitanika (ima mogućnost izračuna vrijednosti parametara na razini cijele populacije)

Rezultati prvog vala istraživanja koje je provedeno 2014./ 2015. godine

Ukupno uključeno 831 OID

GRAD	Ispitanici	Inicijalni ispitanici	Maksimalni br. valova
Zagreb	176	19	11
Split	400	11	12
Rijeka	255	11	16

Rezultati - prevalencija HIV-a i HCV-a

ZAGREB

HIV: 0,2% (1/176, 95% CI: 0,0 – 0,6)

HCV: 29,1% (55/176, 95% CI 18,4-39,6)

SPLIT

HIV: 0,3% (1/390, 95% CI: 0,0-0,7)

HCV: 38,3% (173/387, 95% CI: 31,4-44,3)

RIJEKA

HIV: 0,2% (2/254, 95% CI: 0,0-0,2)

HCV: 31,5% (85/254, 95% CI 22,4-40,1%)

ELSEVIER

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Drug and Alcohol Dependence

journal homepage: www.elsevier.com/locate/drugalcdp

Full length article

Correlates of anti-hepatitis C positivity and use of harm reduction services among people who inject drugs in two cities in Croatia

Senad Handanagic^{a,*}, Sandra Sevic^b, Jelena Barbaric^a, Zoran Dominkovic^c, Oktavija Dakovic Rode^d, Josip Begovac^d, Ivana Bozicevic^a

Sveučilište u Zagrebu
Medicinski fakultet

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

International Journal of Drug Policy

journal homepage: www.elsevier.com/locate/drugpo

ELSEVIER

Research paper

HIV and hepatitis C prevalence, and related risk behaviours among people who inject drugs in three cities in Croatia: Findings from respondent-driven sampling surveys

Senad Handanagic^{a,*}, Ivana Bozicevic^a, Marta Civijski^b, Zoran Dominkovic^a, Sandra Sevic^c, Jelena Barbaric^a, Tatjana Nemeth Blazic^d, Oktavija Dakovic Rode^e, Josip Begovac^e

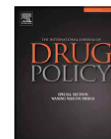
Contents lists available at [ScienceDirect](#)

International Journal of Drug Policy

journal homepage: www.elsevier.com/locate/drugpo

ELSEVIER

Research Paper

Overdose mortality rates in Croatia and factors associated with self-reported drug overdose among persons who inject drugs in three Croatian cities

Senad Handanagic^{a,*}, Ivana Bozicevic^a, Mario Sekerija^{b,c}, George W. Rutherford^d, Josip Begovac^e

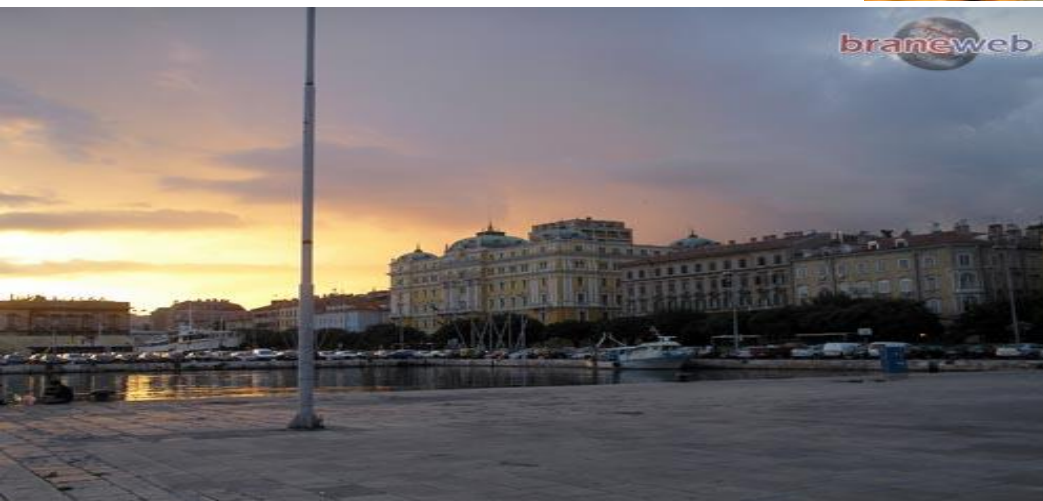
Drugi val bio-biheviornalnog istraživanje metodom
uzorkovanja upravljanoq ispitanicima kod osoba koje
injektiraju droge (OID) u 2022. godini

Prikupljanje podataka:

1.3.- 15.6. 2022. godine
Trajanje (3,5 mj.)

Planirana veličina uzorka

- ▶ 300 u Splitu
- ▶ 250 u Zagrebu
- ▶ 250 u Rijeci

Korekcije u odnosu na prethodni val

- ▶ Na temelju provedenih fokus grupa s partnerima iz udruga – prihvaćene sugestije
- ▶ Neće se vaditi venska krv – korištenje brzih testova na slinu
- ▶ Neće se provoditi konfirmacijski test za HCV
- ▶ Za HIV će biti konfirmacijski - ali pomoću dodatna 2 brza testa
- ▶ Na istraživačkom mjestu u timu nije predviđena medicinska sestra
- ▶ U I. valu istraživačko mjesto u ZG bilo na Klinici za infektivne bolesti “Dr Fran Mihaljević” - anketirane udruge procijenile kao otegotnu okolnost jer nije lako dohvatljiva
- ▶ U RI i ST istraživačko mjesto je bilo u prostorima udruga, što je za intravenske korisnike droga vjerojatno povoljnije

Planirani partneri

- ▶ Udruge - potvrda
- ▶ ZG: HCK, Let
- ▶ ST: Help
- ▶ RI: Terra

- ▶ Potpora Projektnog tima

Predviđene aktivnosti

- ▶ **Prosinac 2021.** - nakon završetka finalnog Protokola, online sastanak s udrugama i stručnim timom
- ▶ **Siječanj 2022.** - terenski posjet Projektne tima udrugama
 - ▶ Posjet i suradnja s udrugama glede odabira inicijalnih sudionika (ili upoznavanje s istima), testiranje upitnika i evidencijskih materijala te ostali dogovori za provedbu istraživanja
- ▶ **Veljača 2022.** - Edukacija za sve članove tima na terenu (planirano 2 tjedna prije početka prikupljanja podataka)

▶ **Projektни tim:**

- ▶ Prof.dr.sc. Ivana Božičević, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“
- ▶ Sandra Šević, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za sociologiju
- ▶ dr. sc. Goran Koletić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za sociologiju
- ▶ prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr.A. Štampar“

- ▶ Služba za suzbijanje zlouporabe droga – Lidija Vugrinec, Josipa-Lovorka Andreić, Lara Ježić
- ▶ Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti - prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., Lana Blažević

